

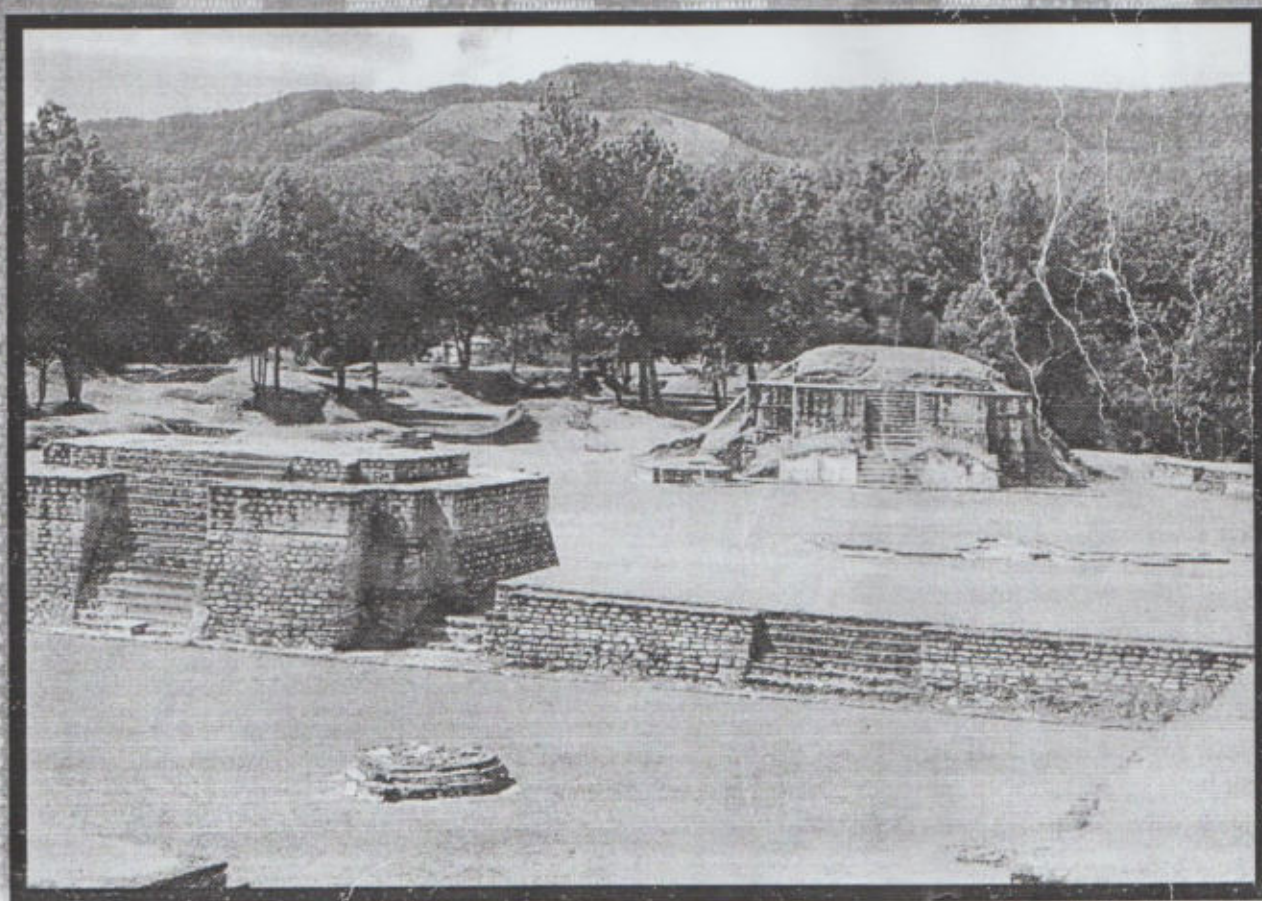
Maya' Cholchi' aj Iximulew -ALMG-

Kaqchikel Cholchi'
Comunidad Lingüística Kaqchikel

KAQTIJONİK

Tz'ib'anik pa Qach'ab'al

Alfabetización en Kaqchikel

Editorial Cholsamaj

Maya' Cholchi' aj Iximulew
Academia de las Lenguas Mayas de Guatemala
ALMG

KAQCHIKEL CHOLCHI'
Comunidad Lingüística Kaqchikel

Kaqchikel Cholchi'
Comunidad Lingüística Kaqchikel

KAQTIJONĪK

Nab'ey taq Tz'ib' pa Qach'ab'äl

Kaq-tijonik
Nab'ey taq Tz'ib' pa Qach'ab'äl

Iximulew, :|| B'aqtun, :||| K'atun, : Tun, ·| Winaq, :| Q'ij, :| Q'anil

Iximulew, :|| B'aqtun, :||| K'atun, : Tun, ·| Winaq, :| Q'ij, :| Q'anil

RUCHOLAJEM WUJ

RUSOLIK QASAMAJ :| 7

NAB'EY TANAJ

Rusamajixik ri Retamaxik :| 9
ri Rusik'ixik Rutz'ib'axik ruwa wuj

RUKA'N TANAJ

Ch'ob'oj Sik'inem chuqa
ch'ob'oj Tz'ib'anem :||| 59

RUSOLIK QASAMAJ

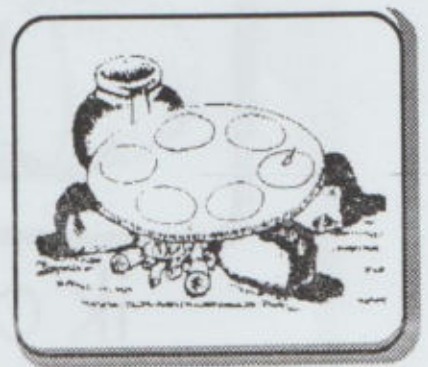
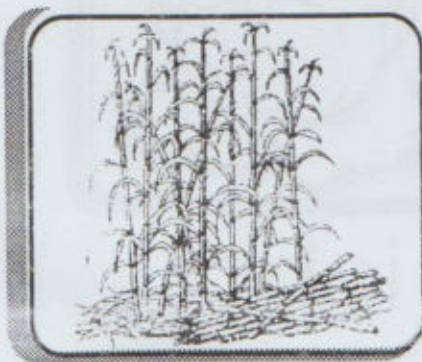
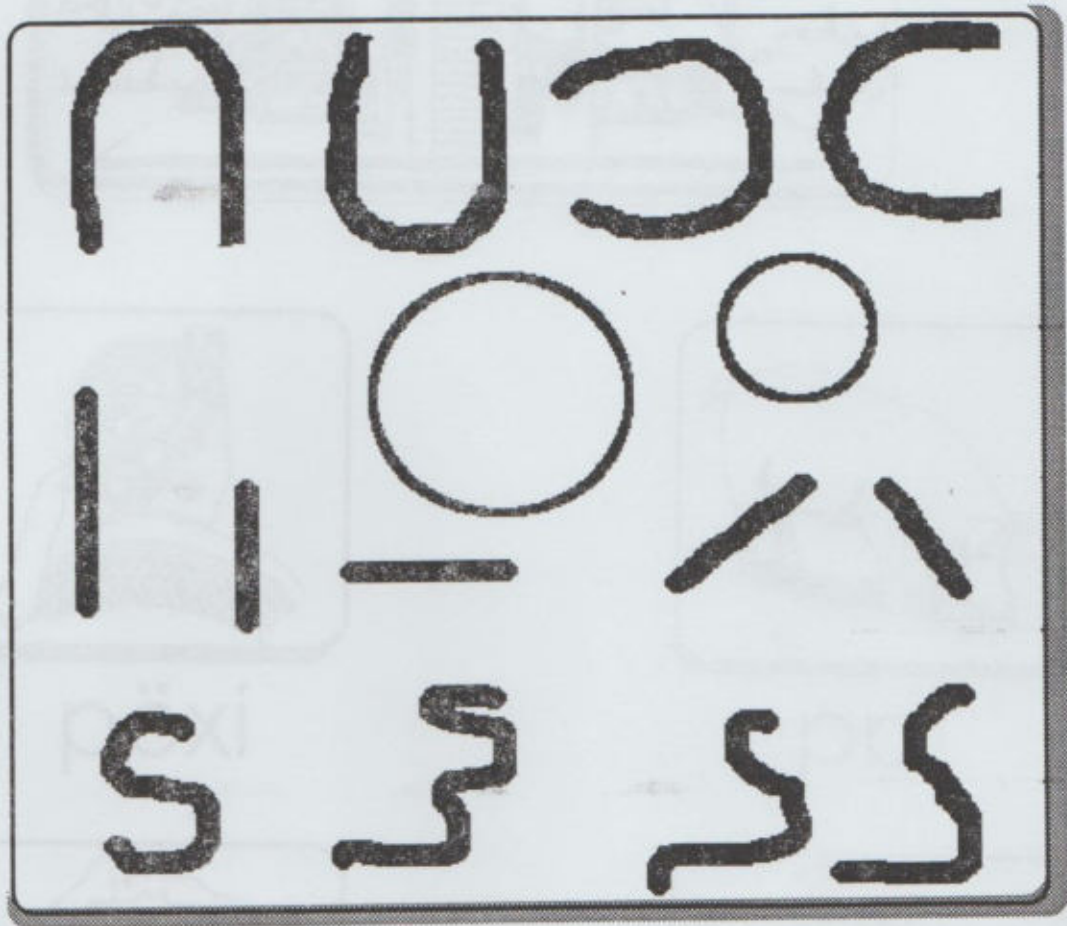
Re wuj re', xtz'ib'äx xnik'ox pa Kaqchikel Cholchi', kuma ri rusamajela' ri jun Nuk'samaj pa ruwi' Sik'itz'ib'axik pa qach'ab'äl. Kichin konojel ri qach'alal ri man yetikir ta nkisik'ij chuqa man yetikir ta nkitz'ib'aj ruwa' wuj. Re Kaqtijonik yeruto' richin kerijje' nab'ey ta xtiketamaj nkisik'ij, nab'ey ta xtiketamaj nkitz'ib'aj ruwa wuj pa qach'ab'al.

Nqarayb'ej chi xtilil ta el rub'ey chikiwa, roma jare' nab'ey qawuj pa qach'ab'äl richin ri retamaxik nab'ey taq tz'ib', KAQTIJONĪK rubi' xqaya' chire. Jare' xtiqakusaj kuk'in konojel qach'alal ri man yetikir ta yeb'e pa tijob'äl roma q'axnäq chik wolajuj kijuna'. K'ari nkirayij nketamaj ruk'in ronojel kik'u'x nkisik'ij, nkitz'ib'aj kiwa' jalajöj taq wuj ri e kitz'ib'an ri qach'alal pa qach'ab'äl pa ruwi' chawoma'q taq na'oj wawe' pa re loq'oläj lximulew.

NAB'EY TANAJ

Rusamajixik ri
Retamaxik
ri Rusik'ixik
Rutz'ib'axik ruwa wuj

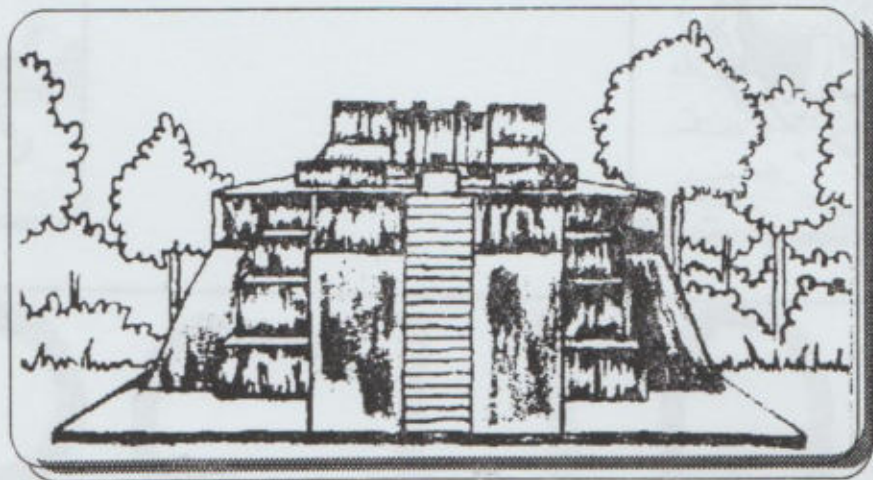

Iximche'

i

i

aq

ixöq

ik'oy

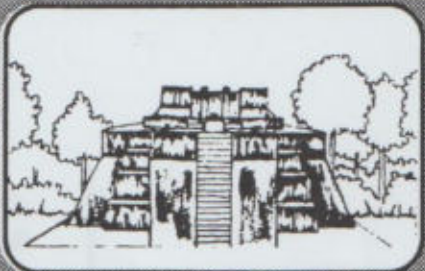
ichaj

a i e u o

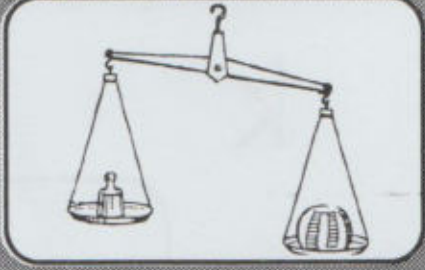
l • → i

o l → a

e - → e

u l → u

o → o

a' i' e' u' o'

kej

l

k

c

e

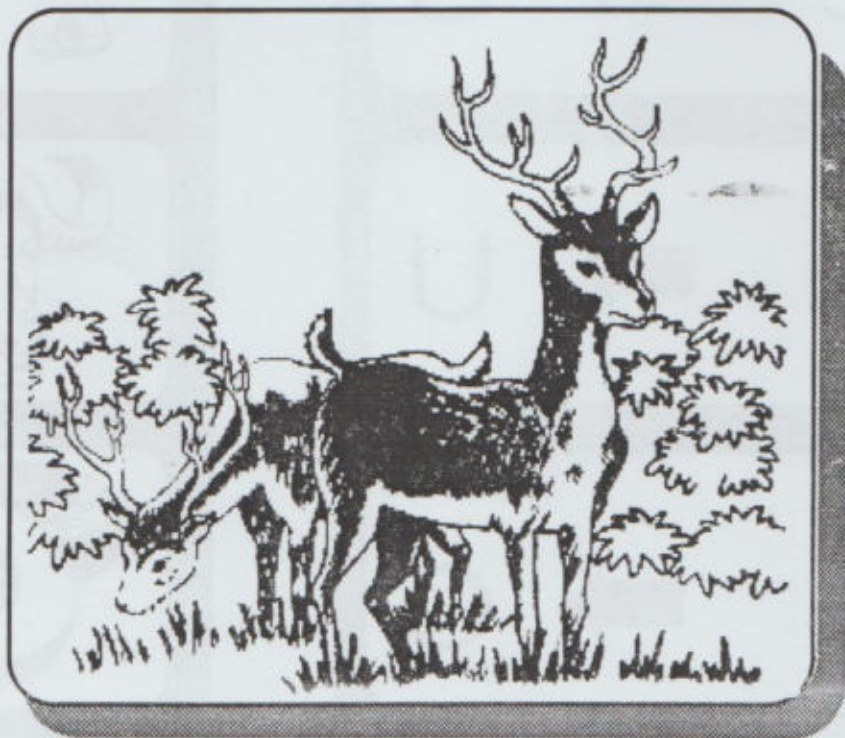
j

j

k

K

kuku'

kuk

kej

ka ja

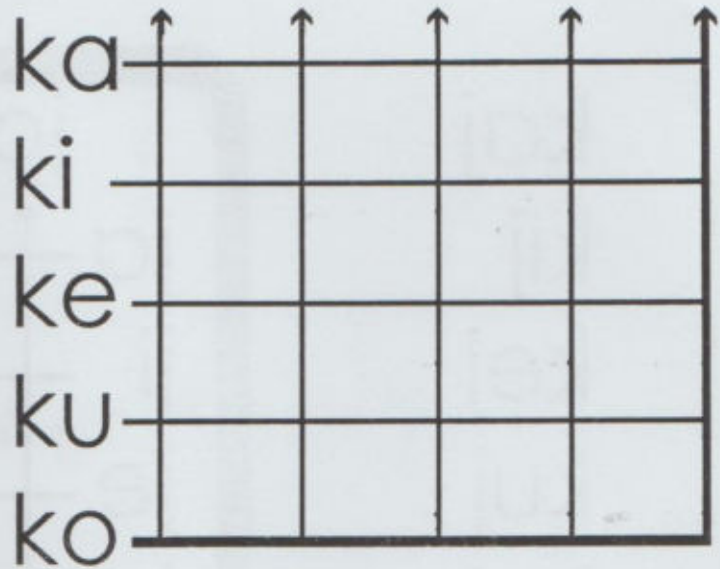
ki ji

ke je

ku ju

ko jo

ka ki ke ku ko

ka ki ke ku ko

ja ji je ju jo

köj

ikäj

ä

ï

ë

ü

ö

kaj

kij

kej

kuj

koj

	ja	ji	je	ju	jo
ja					
ji					
je					
ju					
jo					

ja ji ie ju jo

ka ki ke ku ko

ja ji je ju jo

---

ak ik ek uk ok

aj ij ej uj oj

---

ka' ki' ke' ku' ko'

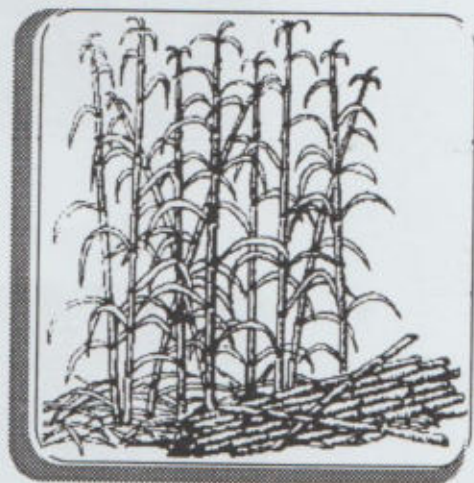
ja' ji' je' ju' jo'

äj köj

Kaji' kej.

Kaka' kikuku'.

Ka'i' kokoj ik.

Aji'j

k'echelaj

k' → k

c → e

c → c

ln → h

c → e

l → l

oi → a

l u → j

K'

K'

K'echelaj

k'

K'

k'e	che	laj
k'i	chi	li
k'o	cho	lo
k'a	cha	la
k'u	chu	lu

k'a'

k'i'

k'e'

k'u'

k'o'

	k'a	k'i	k'e	k'u	k'o
k'a					
k'i					
k'e					
k'u					
k'o					

ch

Ch

cha

chi

che

chu

cho

cha chi che chu cho

cha

chi

che

chu

cho

cha chi che chu cho

K'ak'a' kochoch.

E k'o ka'i' köj.

K'o chuchi' chakäch.

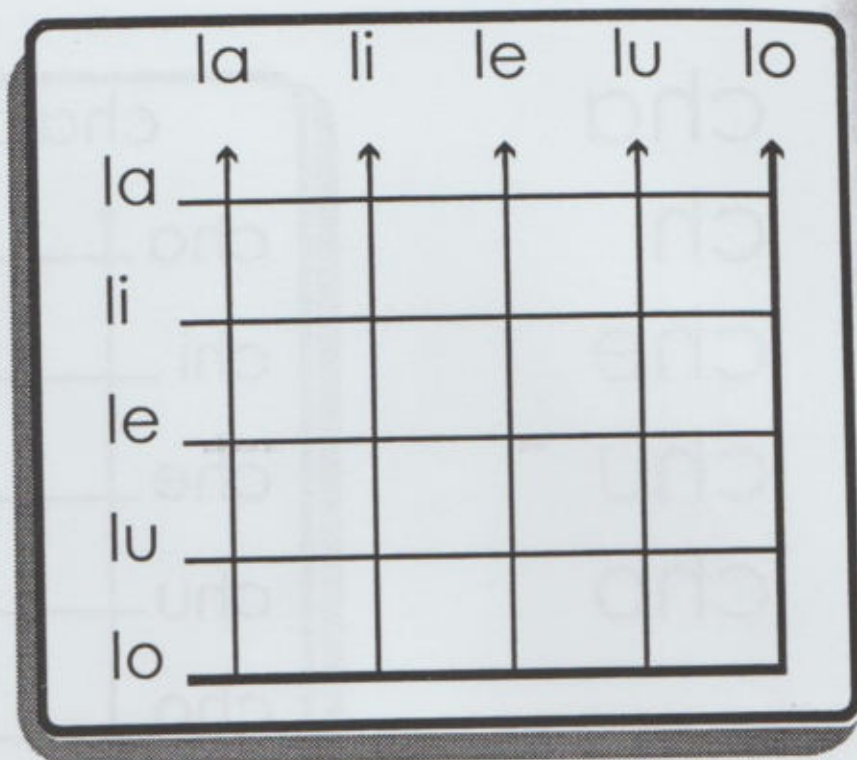

l

L

la
li
le
lu
lo

la li le lu lo

Al al la chakäch.

Kicholajin ki' lajuj che'.

Oj k'o chuchi' k'echelaj.

la	li	le	lu	lo
cha	chi	che	chu	cho
k'a	k'i	k'e	k'u	k'o

---

a	i	e	u	o
ach	ich	ech	uch	och
ak'	ek'	ik'	uk'	ok'

---

la'	li'	le'	lu'	lo'
cha'	chi'	che'	chu'	cho'
k'a'	k'i'	k'e'	k'u'	k'o'

K'o ik' chi kaj.

Kicholajin ki' kajlajuj ik.

Kikuchun ki' juk'ulaj äk'.

Lilöj kikik'el la k'üch.

tinamit

| - → †

| • → i

n → n

o | → a

n n → m

| " → i

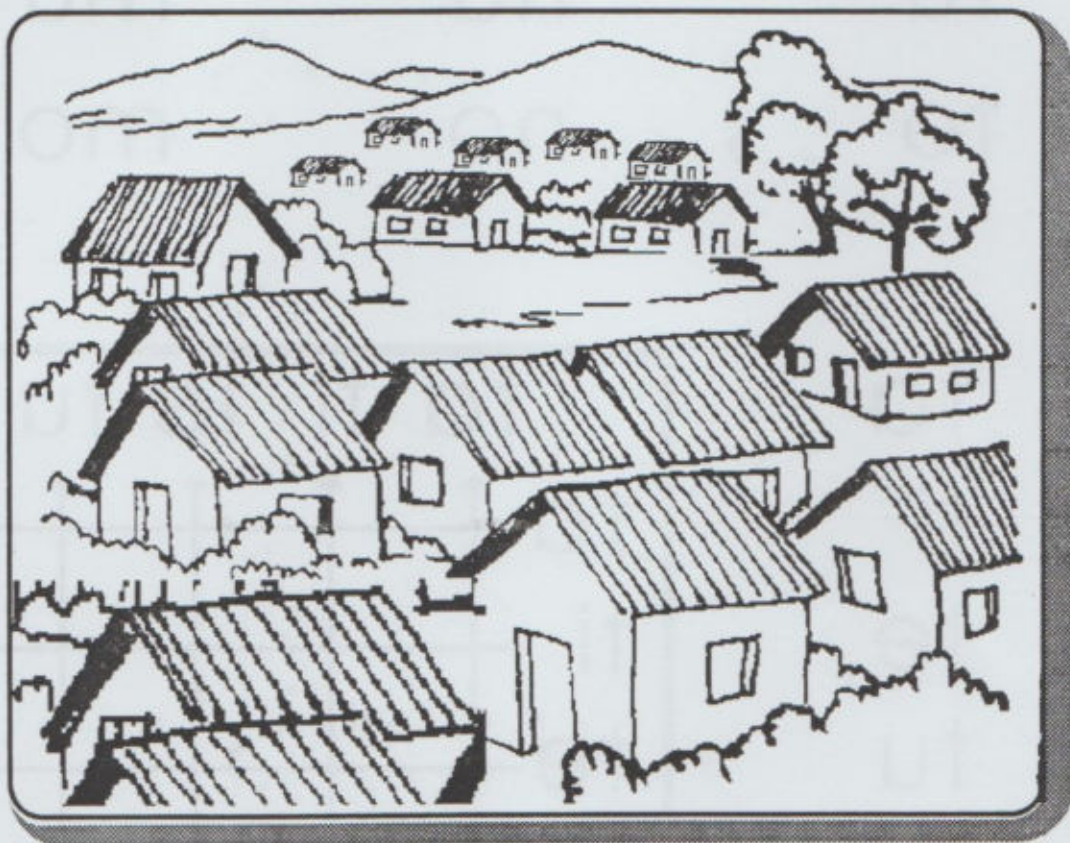
₁ - → †

†

T

Tinamit

t

T

ti

na

mit

ta

na

ma

te

ne

me

tu

nu

mu

to

no

mo

ta

ti

te

tu

to

ta ti te tu to

ta

ti

te

tu

to

n

N

na

ni

ne

nu

no

na ni ne nu no

na

ni

ne

nu

no

na ni ne nu no

Tinuk'u' che' chuchi' k'echelaj.

Kichajin jalajöj na'oj.

Tatija' jok'o'n ik.

m

M

ma
mi
me
mu
mo

	ma	mi	me	mu	mo
ma					
mi					
me					
mu					
mo					

ma mi me mu mo

Kimolon ki' chuchi' nimaläj tinamit.
Kakiköt ruk'in la atiko'n.

ta	ti	te	tu	to
ma	mi	me	mu	mo
na	ni	ne	nu	no

---

at	it	et	ut	ot
am	im	em	um	om
an	in	en	un	on

---

ta'	ti'	te'	tu'	to'
ma'	mi'	me'	mu'	mo'
na'	ni'	ne'	nu'	no'

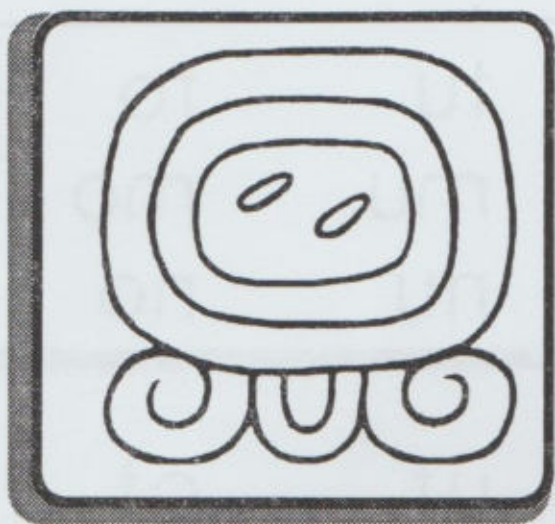
Nutij ti'ij la a Lu'.

Nikemon jun te'ej.

Katatin chij ko'k.

Kan

K'at

k'üch

k'im

köj

jül

$q' a q'$

$o | ' \rightarrow q'$

$o | \rightarrow a$

$o | ' \rightarrow q'$

q'

Q'

Q'aq'

q'

Q'

q'iq'

q'a'

q'aa'

q'i'

q'ea'

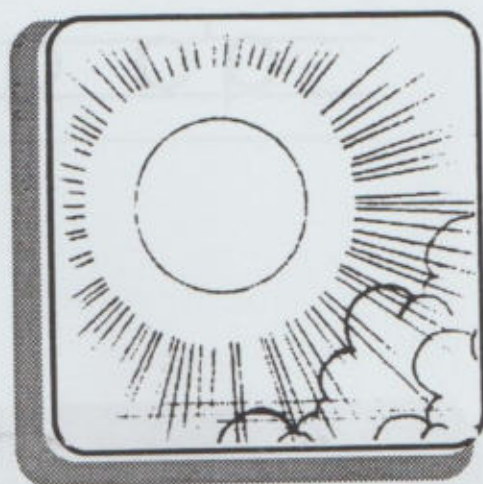
q'e'

q'ua'

q'u'

q'oa'

q'o'

q'ij

q'a

q'i

q'e

q'u

q'o

	q'a	q'i	q'e	q'u	q'o
q'a					
q'i					
q'e					
q'u					
q'o					

q'a q'i q'e q'u q'o

Tatija' q'oq' rat nan.

La loq'oläj q'aa' nik'aton.

Kojmeq'e' chuchi' q'aa'.

Nutij q'utu'n ri nutata'.

q

Q

qo'l

qa qi qe qu qo

aq iq eq uq oq

qa' qi' qe' qu' qo'

Tiqab'ana' kina'oj qati't qamama'.

Keqato' qachib'il kilon tz'ilanik.

Tiqato' la ko'öl moloj.

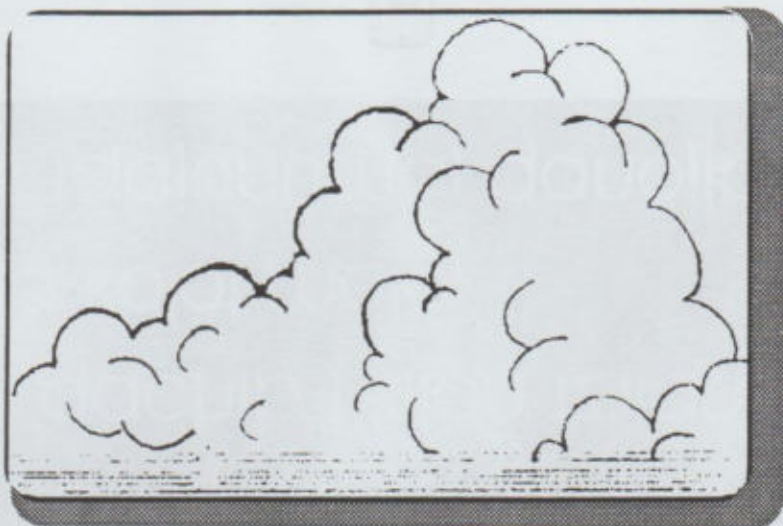
Qonojel tqajunumaj qanojib'al.

s

s

sutz'

sutz'

sa

tz'a

si

tz'i

se

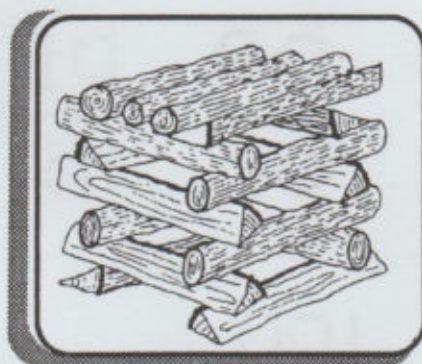
tz'e

su

tz'u

so

tz'o

si'

sokaj

as

is

es

us

os

Tanuk'u' asi'.

Nisilon jun jüt.

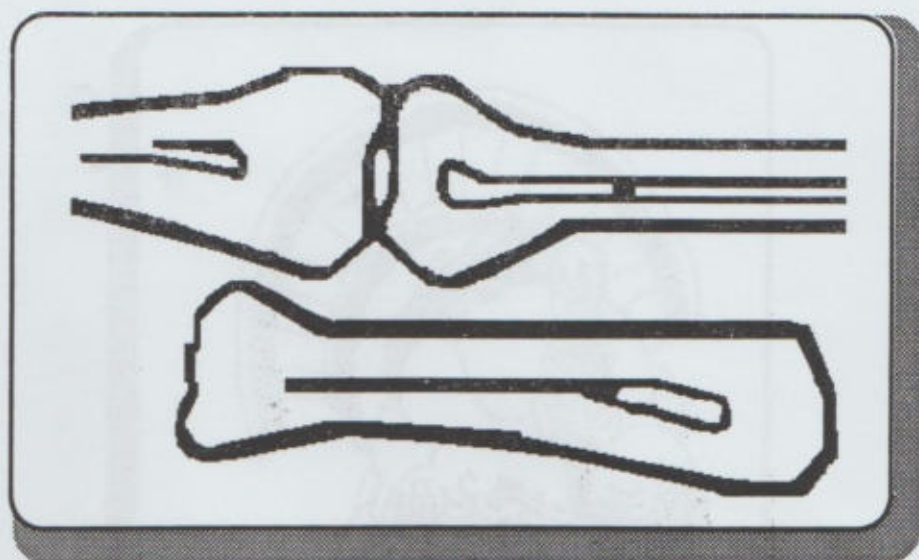
Tasiloj ach'akul q'ij q'ij.

b'

B'

b'aa

b'aa

b'a

qa

b'i

qi

b'e

qe

b'u

qu

b'o

qo

b'ätz'

q'ab'aj

ab' ib' eb' ub' ob'

Tib'ana' jun nimaläj samaj.

Tatz'ib'aj jun ka'i' na'oj.

Janila nib'isoj nuchaq'.

q

Q

qo'l

qa qi qe qu qo

aq iq eq uq oq

qa' qi' qe' qu' qo'

Tiqab'ana' kina'oj qati't qamama'.

Keqato' qachib'il kilon tz'ilanik.

Tiqato' la ko'öl moloj.

Qonojel tqajunumaj qanojib'al.

p

P

poy

poy

pa ya

pi yi

pe ye

pu yu

po yo

pur

pak'a'ch

ap ip ep up op

Keqato' qachib'il kilon poqonal.

Mani nqaporoj la loq'oläj k'echelaj.

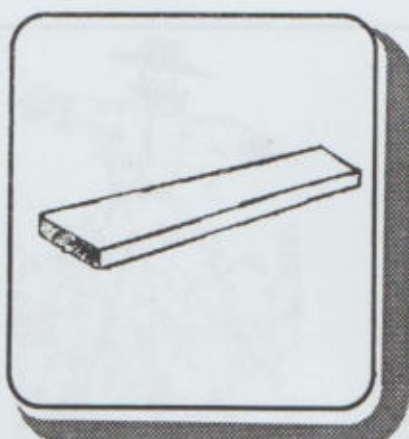
Kojtz'ib'an pa qach'abäl.

q'anaq'

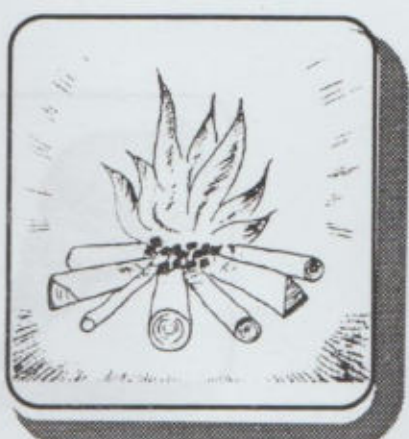
tz'aläm

sotz'

b'alam

q'aaq'

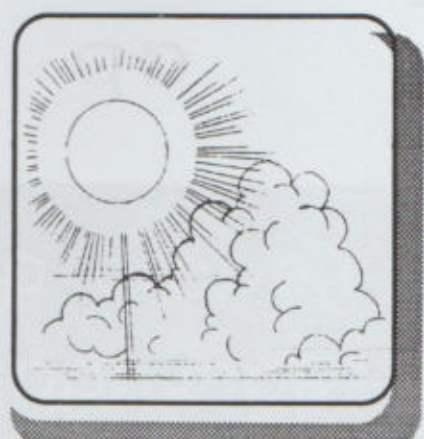
tz'ikïn

ab'äj

kab'

q'ij

y

Y

Ya'

ya yi ye yu yo

ay iy ey uy oy

ya' yi' ye' yu' yo'

Kojb'e jukumaj pa tijob'äl

Jeb'ël nichaq'aj qakinaq' pa b'ojo'y.

Mani yeqak'ajij la loq'oläj taq che'.

X

xajöl

X

xoral

xa ra

xi ri

xe re

xu ro

la

li

le

lo

Xoq'op

xpëq

ax

ix

ex

ux

ox

Xtinimaj ta kipixa' ite' itata'.

Xkojnimaq'ijun ta junam pa qaxoral.

Qonojel xtani' alab'oni' junam qaq'ij.

X

X

R

J

C

Ri tata'aj

ra	ri	re	ru	ro
ar	ir	er	ur	or
ra'	ri'	re'	ru'	ro'

Xqatikirsaj rusamajixik ri qana'oj.

Xkojb'e ta pa xukulem rik'in lxmukane.

Ri poqonal oj ruya'on pa meb'a'il.

Jeb'ël rusamajixik tqab'ana' chi re ri qatiko'n.

tz

Tz

tzuy

tzuy

tza ya

tzi yi

tze ye

tzu yu

tzo yo

tzame'y

tzatz

a tz i tz e tz u tz o tz

Ri xtani' ruk'amon nkikem kitziyaaq.
 Tqatzijoj riqasamaj chi ke qachib'il.
 Manaq ütztä yojetzelan.

W

W

ruwach'ulew

ruwach'ulew

wa

wi

we

wu

wo

wäy

wonön

aw iw ew uw ow

Jari qate' ruwach'ulew yojtzuqun.

Qetaman chik niqasik'ij ruwa wuj.

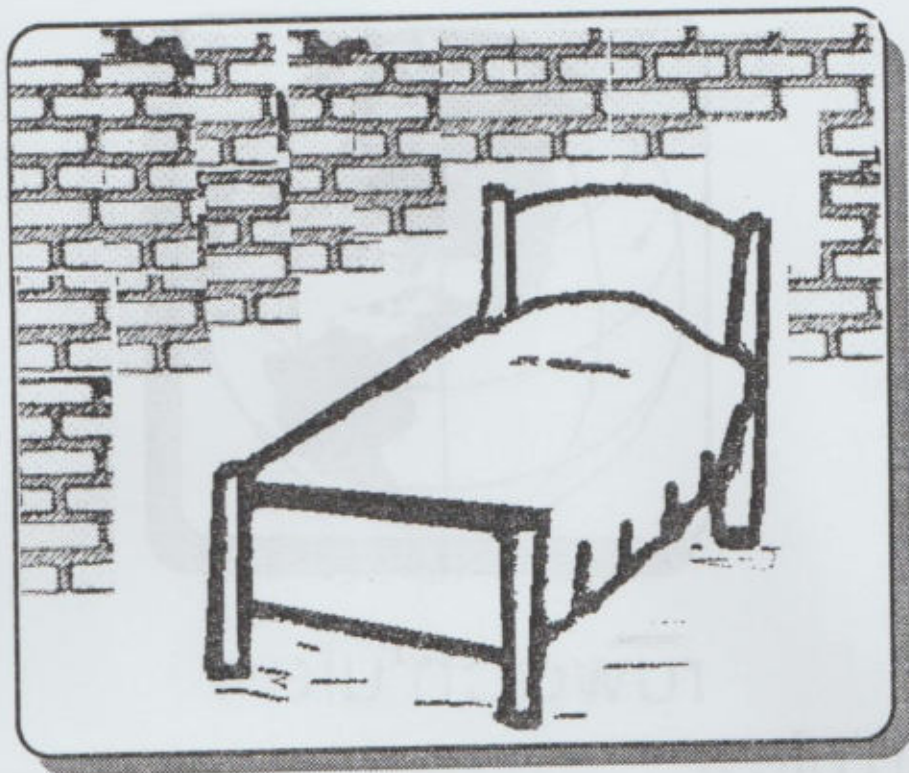
Tachajij awi' chi kiwa ri itzel taq winaqi'.

ch'

Ch'

ch'at

ch'a	ch'i	ch'e	ch'u	ch'o
ach'	ich'	ech'	uch'	och'
ch'a'	ch'i'	ch'e'	ch'u'	ch'o'

Qonojel ri oj kaqchikela' qach'alal qi'.

Tqach'ob'o' rij rusaqilal ri k'aslem.

Tqaya' nīm ruq'ij ri qach'ab'äl.

Yalan yojruto' ri samaj pa q'uch.

ä Ä äj

ïï b'ixanik

ëË xumës

üÜ xqak'üt

öÖ wonön

Kikusaxik ri k'uxatz'ib' kik'wan ka'i' taq tz'uj

Yeqakusaj ri ka'i' taq tz'uj chuqa täq k'o xqab'än kan:

ruk'in ä

xqajäch'	xqatzäq	xqatäq
xqasäch	xqaq'äj	xqaräm
xqajäm	xqak'äm	xqatz'äj
xqach'äj	xqak'ät	xqach'äk
xqab'än	xqatz'äm	xuch'äm
xqayäk	xqak'äq	xqak'äq

ruk'in ë

xqatz'ët	xqasël	xqarëq
xqak'ët	xqaxëq	xqaxëq'
xqakëm	xqamëq'	xqarëj
xqaxëq'	xqab'ëq	xumëj
xqachën	xqaq'ëj	xqasëq
xqamës	xqatz'ëb'	xqalëj

ruk'in ĩ

xqasik'	xqanīm	xqat'īs
xqak'īs	xqaxil	xqatij
xqapir	xqab'ir	xqapīs
xqab'iq	xqab'iq'	xqaxīm
xqakir	xqach'il	xqatzij
xqaq'in	xqajīs	xqatik

ruk'in Ö

xqak'öt	xqaxöl	xqab'öt
xqatöj	xqamöl	xqab'öq
xqab'öl	xqapön	xqajös
xuköl	xuk'öl	xuch'öp
xulöch	xujök	xujök'
xqayöj	xqachöy	xqajöq'
xqawöp	xuyöq'	xumöq'
xupöch'	xuchöl	xuch'öl

ruk'in Ü

xqasüq'	xqatzüq	xqab'üx
xqamüq	xqatük	xqak'üq
xqaqüx	xqapüj	xqachüp
xqamütz'	xqawüx	xqak'üt
xqach'üp	xqaküch	xqanük'

Ri b'anoj nikamulüx rub'anik:

ä

xmajäj	xrakök	xwajäj
xk'atät	xtaläl	xwatzätz
xjaq'äq'	xwanän	xtzaläl
xk'asäs	xyakäk	xtzajäj
xparär	xmatzätz	xchakäk
xk'ajäj	xtarär	xb'atät

e

xwetët	xwech'ëch'	xleb'ëb'
xmeq'ëq'	xk'etët	xqerër

i	xjil'i	xchix'i	xkir'i
	xqitz'i'tz'	xwitz'i'tz'	xjin'in
	xk'ir'i	xqich'i'ch'	xjis'i

ö	xwolöl	xk'otöt	xwosös
	xjosös	xch'orör	xchoxöx
	xpoqöq	xb'oqöq	xb'otöt
	xcholöl	xropöp	xjopöp

ü	xmulül	xq'uchüch	xwulül
	xb'ulül	xb'ujüj	xb'usüs
	xjukük	xtz'urür	xxurür
	xjurür	xch'urür	xtz'ujüj

Ri nqabän nib'ek'is rutz'ib'axik ruk'in "X". nkik'isb'ej kan ruk'in k'uxatz'ib' kik'wan ka'i' taq tz'uj.

a	xwaräx	xtz'ib'äx	xpoqonäx
	xpub'äx	xq'ojomäx	xelesäx
	nqajisäx	nokisäx	nwarisäx

e	xq'etëx	xtemëx	xtelëx
	xch'elëx		

i	xk'ilix	xlix	xtz'apix
	xkach'ix	xpurix	

o	xporöx	xk'asöx	xkanöx
	xtzijöx		

u	xk'utux	xkach'ux	
---	---------	----------	--

Ri tzij re' nkik'isb'ej kan ruk'in k'uxatz'ib' kik'wan ka'i' taq tz'uj.

xch'amir	xnimär	xmoyir	xq'uxir
xb'aqir	xpimär	xloxir	xpusir
nxaxär	xti'ojir	xsaqär	xseqär
xkaqär	xq'eqär	xq'anär	xraxär
xq'ab'är	xchaqijir	xmeh'a'ir	xwinaqir
xq'opojir	xk'ajolir	xb'eyomär	xchikopir

Ri kajlaxik junam taq ch'araj, yetz'ib'äx ruk'in ri ruk'aj tzij: -täq

wotäq	waqtäq	wuqtäq
waqxaqtäq	b'elejtäq	lajtäq
julajtäq	kab'lajtäq	wolajtäq

Ri tzij nkiq'alajrisaj chi loman kib'anikil choqchij yech'on wi:

kaqköj	lilöj	q'unq'üj
b'aqb'öj	raxröj	k'ayk'öj
ch'amch'öj	tewtöj	chajchöj
q'eqq'öj	raröj	tz'iltz'öj

Ri tzij nkiq'alajrisaj achike rub'eyal rub'anikil choqchij yech'on wi:

k'awäl	takäl	tak'äl
raq'äl	ch'anäl	sa'äl
pakäl	jat'äl	chamäl
jamäl	xakäl	tz'aräl
pachäl	ch'aqäl	patzäl
pa'äl	yakäl	tanäl

e tzeq'ël teq'ël setël

mej'ël jech'ël jek'ël

q'e'ël tech'ël

i tik'ël li'ël pik'ël

tzij'ël xim'ël rim'ël

pik'ël ch'ik'ël ch'ip'ël

pitz'ël pis'ël titz'ël

o jof'öl kotz'öl ch'ok'öl

sot'öl pok'öl roq'öl

ch'oq'öl q'och'öl kow'öl

won'öl tok'öl xot'öl

kor'öl kot'öl

u xuk'ül jup'ül tz'uy'ül

chup'ül muq'ül pun'ül

wuq'ül luk'ül lub'ül

mu'ül wuch'ül tzup'ül

kuch'ül tun'ül yuq'ül

b'us'ül jub'ül

Ri achb'i'aj manaq ye'kachb'ilaj ta ri eqanatan kan, jari nik'is kitz'ib'axik
ruk'in: -an.

tzalan jilan tolan xulan

silan cholan k'ulan li'an

tz'iran

Ri tzij nub'ij pe ruwa rusamaj ri winäq, ri chiköp, ri chuxtäq; ntz'ib'äx pa ruk'isb'al ruk'in k'uxatz'ib' eruk'wan ka'i' taq tz'uj.

b'anöy	tz'etöy	molöy
nuk'üy	k'amöy	selöy
loq'öy	k'ut'üy	yaköy
k'exöy	nimöy	kolöy
su'üy	q'atöy	ponöy
tz'uk'üy	ya'öy	tzeq'ey
iliy to'öy	suq'üy	kolöy
solöy	k'ul'üy	chaj'iy
tem'ey	sik'iy	

Ri tzij e k'isnäq ruk'in ruk'aj tzij: -näq.

a	warinäq	kaminäq	wa'inäq
	q'axinäq	q'ayinäq	atininäq
	aponinäq	k'atinäq	sachinäq
	tzaqinäq	alaxinäq	
	k'atinäq	qajinäq	

e	elenäq	b'enäq	petenäq
---	--------	--------	---------

i	b'iniinäq	b'isowinäq	ik'owinäq
---	-----------	------------	-----------

o	okinäq	kosinäq	oq'inäq
	nojinäq		

u	uxlawinäq		
---	-----------	--	--

Ri jalwäch nb'ek'is ruk'in: - äj

a	k'ayiläj	ch'amiläj	xaxiläj
e	tewiläj	q'eqiläj	xexiläj
i	nimaläj	tz'ililäj	rijiläj
o	loq'oläj	q'oraläj	kowiläj
u	utziläj	pusiläj	chuwiläj

Ri jalwäch nb'ek'is ruk'in: - äq

a	nakanäq	lawaläq
e	setesäq	jewejäq
i	sirisäq	jisijäq
o	jowojäq	jolojäq
u	suq'usäq	lub'uläq

Ri jalwäch nb'ek'is ruk'in: - l.

a	jaqäl	tz'apäl	chakäl
	k'awä	takä	tak'ä
	raq'ä	ch'anä	sa'ä
	pakä	jat'ä	chamä
	jamä	xakä	tz'arä
	pachä	ch'aqä	patzä
	pa'ä	yakä	tanä

e	tzeqël	teq'ël	setël
	mejël	jech'ël	jekël
	q'e'ël	tech'ël	

i	tikï	li'ï	pikï
	tzijïl	ximïl	rimïl
	pik'ïl	ch'ikïl	ch'ipïl
	pitz'ïl	pisïl	titz'ïl

o	jotöl	kotz'öl	ch'oköl
	sotöl	pok'öl	roqöl
	ch'oqöl	q'ochöl	kowöl
	wonöl	tok'öl	xotöl
	koröl	kotöl	

u	xukü	jupü	tz'uyü
	chupül	muqül	punül
	wuq'ül	lukül	lub'ül
	mu'ül	wuch'ül	tzupül
	kuchül	tunül	yuqül
	b'usül		jub'ül

Ri b'i'aj nb'ek'is ruk'in: - b'äl

a	warab'äl	qajib'äl	b'atz'ib'äl
	watzab'äl	pajb'äl	b'ajib'äl
	jach'ib'äl	raxab'äl	k'ayib'äl
e	peteb'äl	tz'eteb'äl	kemeb'äl

I	ilib'äl	b'iqib'äl	q'inib'äl
	tz'ib'ab'äl		

O	oki	kolo	sol
	q'osib'äl	nojib'äl	

U	k'utub'äl	xupub'äl	kuchub'äl
	tukub'äl	sub'ab'äl	tujab'äl
	tz'uyub'äl	xukuli b'äl	

Ri b'i'aj yeb'ek'is ruk'in: -ik

<i>ruyonil</i>	<i>ajawan</i>
atinik	qatinik
uxlanik	quxlanik
q'etenik	qaq'etenik
k'utunik	qak'utunik
k'utuxik	qak'utuxik
tijonik	qatijonik
tijoxik	qatijoxik
ajilanik	qajilanik
ajilaxik	qajilaxik

Ri b'i'aj yeb'ek'is ruk'in: -ri'il

achalal ri'il	moloj ri'il
kuchuj ri'il	to'oj ri'il

Ri b'i'aj nib'ek'is ruk'in: - l, chuqa ri samajib'al.

k'amöl b'ëy cholöl q'ij

Tz'aqöl B'itöl

ya'öl k'ayil

b'anöy tz'etöy molöy

nuk'üy k'amöy selöy

loq'öy k'utüy yaköy

k'exöy nimöy kolöy

su'üy q'atöy ponöy

tz'uküy ya'öy tzeqëy

iliy to'öy suq'üy kolöy

solöy k'ulüy chajiy

temëy sik'iy

B'i'aj:

ä sanän xanän chaköch

ë petët ch'ekën

ĩ k'is'is pirir tz'ikïn

ö wonön wotz'ötz' kolöl

ü mulül fulül tz'unün

muchüch umül

RUKA'N TANAJ

Ch'ob'oj Sik'inem

chuqa ch'ob'oj

Tz'ib'anem

Na'oj pa Kiwi' ri e K'uxatzij

IXIMCHE'

Ojer kan xk'oje' jun nimaläj tinamit, chi la Tecpán.
Chi la xek'oje' wi ri nab'ey nimaq taq qati't qamama',
Iximche' rub'i' ri tinamit ri'. Jun Toj chuqa ri Wuqu'
B'atz' xepa'e' pa ruwi' ri samaj taq xb'an kan pa ruwi'
ri Ratz'amüt Juyu'.

Mani nqamestaj chi ri Iximche' ri kochoch kan qati't qamama',
wakami k'o pa jun ruqa' ri Champomal.

TINAMIT

Ütz nqetamaj achike rub'anon ri k'aslemal pa qatinamit,
ütz niqetmaj janipe' aq'omob'äl jay k'o pa qatinamit,
ütz nqetamaj achike nuq'ajuj ri rub'i' ri qatinamit,
Jarupe chik rujuna'...

Qetam chi pa tinamit k'iy e k'oj, chuqa e k'iy
chawomaq taq jay e b'anon, chi ri' e k'o wi' ri
e q'atb'äl taq tzij, chuqa chupam ri qatinamit
k'atzinel jun molojri'il chi nubän samaj richin
ri qato'ik röj ri qilon k'ayewal.

SUTZ'

Ri qati't qamama', ri qate qatata'
xkib'ij kan: chi taq yojsamäj pa juyu'
mani' nqatzu' ri sutz' taq nb'iyin, wi xtiqatzu'
npe q'oral chiqe, chuqa man xtib'iyin ta chik ri
qasamaj yojajin chire.

KEJ

Jare' jun q'ij richin ri Cholq'ij, roma k'a ri kan
k'atzinel tqetamaj chi täq xetoqa ri e kaxlani'
k'iy qana'oj, qetemab'al xekiyuju'. Rije chuqa k'iy
taq yab'il, k'iy taq chikopi', e kik'amon pe, ruma k'ari roj
niqab'ij kej chire ri jun chikop ri yach'oke' chirij. Ri
qati't qama ojer nikib'ij kej chire ri masat, ri tzij ri' manaq
pa Kaqchikel ch'ab'äl ruma xa aj Nawalt.

POY

Jare' jun ti wachinäq ntzeqeb'äx pa taq tikon,
chi taq nipe kaq'iq' nsilon k'ari ri taq tzik'in ni
kixbij'el ki'. K'ari maxkeqa ta chik chupam ri tiko'n.

RUWACHULEW

Ri qati't qamama', ri qate' qatata'
ojer kan janila' xkiya' ruq'ij ri loq'oläj
Ruwach'ulew, roma jari ja' yojtzuqun,
k'ari yob'iyaj chuwäch. Nimb'ij yin chiwe
chi k'atzinel niqamatyoxij chire' ri loq'oläj

wachulew, chuqa chire ri Ajaw, roma ja rija'
xb'anon ri qawach'ulew. Man ützt ta ni qaxutuj,
man ützt ta ni qetzela, man ützt ta ni qayoq', chi
kiri maniqil ta ruxajanil, chuqa ri qati't qamama'
yekikot manaq xkeb'ison ta

JUJUN TAQ CHOLAJ NA'OJ

Wi rat at ala' manaq
ru k'amon ta na welesaj sub'an
pa sub'bab'al, wi nawelesaj janila
xtiq'anär ri awawän pa juyu'.
Wi rat at ala', manaq ützt ta ya tzu'un
chupam taq b'ojo' y taq k'o q'oton,
ja ri' nib'anon chi manaq nawilta a metz'.

Wi rat at q'opoj man
tamestaj nak'ol kan pa ruk'ojlib'al
ri aka' taq xak'achoj chi rukok'ixik ri
aki'en, jari' nib'anon
chi k'ayew ni'aläx jun ti ak'wal.

K'ECHELAJ

Kojch'ob'on paruwi' ri k'ik'echelaj ri rusipan kan
ri qajaw chiqe, ja taq xetoqa ri e xexa' taq winaqi'
wawe chu ruwa' ri loq'oläj Iximulew. Xchapatäj
ki k'atik, ki turixik ri taq che'. Ruma ri maniq'a ta chik
job'. K'ari ri qatikon man nik'ase' ta chik.

KI NA'OJ RI QATI'T QAMAMA'

Rix qachalal pa ronojel ri ik'aslem ikochimpe,
k'iy taq etamab'äl ib'anon pe jalajöj taq samaj,
k'iy iwak'axan kan, chuqa kiy itz'eton pe.

Ruk'in jub'a' rix iwak'axan ri tzijonen xkib'ij kan ri qati't qamama', ri xkib'ij kan qate qatata' pa ruwi' RI K'OXOL.

Rije' xkitzijo kan chi ri Saqik'oxol jari' ri rajawal ri juyu', jari' ri nipach'un kiwi' ri kej täq e yuqub'an kan. Wakami e k'iy winaqi' nkib'ij don Diego Martin chire.

Rik'in jub'a' chuqa iwak'axan kan chi ri ojer yalan kimejb'al ri winaqi', chi ojer yalan k'iy naloq' ruk'in tijb'a' pwaq, chi ojer rije' yalan xetz'ilo x roma jub'a' ok xetoj chuqa k'o k'iy mul kan choj maxetoj ta koma ri b'eyoma' koma' ri e kaxlani'.

Rik'in jub'a' iwak'axan chuqa, ri kamik ruk'ulwachin pe ri Maya' Amaq', ri Maya' tinamit, ri oqotanik xtaq chikij ri e KAMOL TAQ B'EY.

Roma ri' ninb'ij yin chi rix yalan k'iy iwetamab'äl.

Iwetaman chuqa rutikik ri ixim rutikik kinäq', iwetaman nik'am rij jampe ütz ruwa' ik' richin nib'an ri jalojöö samaj, iwetaman chi konojel ri e k'o chuwa' ri Ruwachulew yalan k'iy kejqalem, röj jun ti ruwa' ixim qeqqalem.

Rix xaxe' jun ti ko'ol etamab'äl majani' tik'ul, ri etamanik re' jari rusik'ixik rutz'ib'axik qach'abäl.

